

Gauguin

Otahi lány

Paul Gauguin

Paul Gauguin francia festőművész életpályája látszatra nem különbözik számos festő-kortársának életétől; az életsorsok hasonlósága elsősorban akkor merül fel ha Gauguin mellett Manet életét vizsgáljuk. Egyiknél is, másiknál is előbb a halálnak kellett bekövetkezni s csak utána ismerte el művészetüket az utókor — életében egyikük sem nyert elismerést. Manet első retrospektív kiállításának katalógusában — a kiállítás 1884 január 5-ikén nyílt meg, alig öt hónappal a festő halála után — Zola ezeket írta:

„Edouard Manet halála után rögtön rászállt az elismerés... az egész sajtó ünnepelte és azt írta róla, hogy nagy festő hűnyta le szemét örökre. Ugyanazok, akik tegnap még üldözték és kinevették, a művész koporsója előtt már nyilvános elismeréssel adóztak. Számunkra, akik az első pillanattól hittünk benne, fájdalmas diadal volt ez. Megismétlődött a régi história: a butaság és korlátoltság embert ölt, hogy később szobrot emeljen...”

Ugyanezek a szavak vonatkoznak Gauguinre is: hazájától távol kellett meghalnia, messze barátaitól és hozzátartozóitól, gyermekeitől és feleségétől... a műkereskedőknek és bizományf üzleteknek előbb üzérkedni kellett műveivel, hogy a francia közönség megértse mi-

lyen nagy művész távozott el soraiból örökre. Igazi nagy művész aki egymagában elegendő volt, árnyékba borítani egy Cabanel, Bouguerau, Couture hírnevét, ezek emlékét ma már csak művészettörténeti disszertációk lábjegyzetei őrzik, míg Gauguin neve tenn ragyog...

Zola megrázó szavain túl — amelyeket Manet és Gauguin esetére egyaránt idézhetünk — még néhány azonos pont található mindkét művész életére és jellemére: mindketten gyávák voltak, félték a nyilvánossággal való összeütközéstől és udvarolni kívántak a közvéleménynek. Manet szomjazta a „hivatalos” bírálat elismerését, menekült a független művészek tárlataitól, elutasította az impresszionistákkal való együttes szereplést — habár ezek vezérüknek vallották. Azt kívánta, hogy munkáit fentartás nélkül fogadják a hivatalos kiállítási szalonok s úgyszólván egész élete a hivatalos elismerés iránti vágyban telt el. Gauguin talán szerényebb volt ebben; feleségéhez és barátaihoz írt leveleiből mégis világosan kitűnik, mennyire vágyott a hivatalos elismerés után. A két művész példáján ismét felállíthatjuk a szabályt: a művek értéke és jelentősége nem a művész szubjektív kívánságától függ, hanem attól a szereptől, amelyet a mű a társadalom fejlődésében betölt. Már pedig Manet és Gau-